

มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

คุณค่าของชีวิต...ลิขิตด้วยหัวใจของการดูแล

คุณสิริมา สังข์ทอง

หน่วยพักรอดูอาการก่อนและหลังผ่าตัดสลายนิ่ว ชั้น 5

ในวันทำงานธรรมดาวันหนึ่ง ที่ดูเหมือนจะไม่ต่างจากทุกวันฉันกำลังปฏิบัติหน้าที่ดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัดอย่างตั้งใจ ตามบทบาทของพยาบาลที่ยึดมั่นในความปลอดภัยและความสบายของผู้ป่วยเป็นสำคัญ ทุกอย่างดูดำเนินไปตามปกติ จนกระทั่งสายตาไปสะดุดกับผู้ป่วยรายหนึ่งในห้องพักฟื้น ผู้ป่วยรายนี้ผ่านการผ่าตัดเต้านมเรียบร้อยแล้ว หลังผ่าตัดจะถูกย้ายเข้ามาสังเกตอาการต่อที่ห้องพักฟื้นจนกว่าระดับการรู้สึกตัวดีจึงจะย้ายไปที่หอผู้ป่วย ซึ่งโดยปกติการเฝ้าสังเกตอาการภายหลังผ่าตัด จะใช้เวลาประมาณ 1-2 ชั่วโมง ในวันนั้นผู้ป่วยรายนี้ใช้เวลาในการฟื้นตัวประมาณ 1 ชั่วโมง สายตาเหลือบไปเห็นว่าผู้ป่วยพยายามยกแขนข้างที่ไม่ได้ทำผ่าตัดขึ้น แต่แขนข้างนั้นกลับไม่ขยับตอบสนอง จึงสังเกตพบความผิดปกติเล็ก ๆ ในวันนั้น แล้วรีบรายงานแพทย์ทันที กลับกลายเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ เนื่องจากผู้ป่วยรายนั้นไม่มีโรคประจำตัว ไม่มีประวัติเสี่ยงใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดภาวะโรคหลอดเลือดสมอง (Stroke) ที่ชัดเจน การผ่าตัดก็ผ่านไปอย่างราบรื่น แต่เหตุใดจึงเกิดอาการเช่นนี้ขึ้นได้ คำถามนั้นยังคงค้างคาอยู่ในใจฉัน ไม่ใช่เพียงความสงสัยในฐานะผู้ปฏิบัติงาน แต่เป็นความรู้สึกห่วงใยอย่างลึกซึ้งต่อชีวิตหนึ่งที่กำลังเผชิญสิ่งที่ไม่คาดคิด

จากวันนั้นฉันเริ่ม “เฝ้าสังเกตผู้ป่วยที่ให้การดูแล เฝ้าสังเกต และมองประเด็นปัญหา แอบวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในกรณีต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น มองภาวะสุขภาพของผู้ป่วยให้ลึกกว่าเดิม” และ “ฟังเสียงสะท้อนจากการบอกเล่าจากผู้ป่วยให้มากกว่าเดิม” ฉันตัดสินใจเก็บรวบรวมข้อมูลประเด็นปัญหาต่าง ๆ จากที่พบกับผู้ป่วยอย่างเป็นระบบ เฝ้าสังเกตอาการเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่อาจถูกมองข้าม เช่น ความใส่ใจในการเดินตรวจเยี่ยม และเฝ้าสังเกตอาการผู้ป่วยผ่านการทักทาย ซักถามถึงความผิดปกติ จากนั้นบันทึกทุกความเปลี่ยนแปลงด้วยความตั้งใจตลอดระยะเวลา 6 เดือน สิ่งที่ค้นพบกลับยิ่งทำให้หัวใจหนักอึ้ง เพราะมีผู้ป่วยถึง 5 รายที่เกิดภาวะโรคหลอดเลือดสมอง (Stroke) หลังผ่าตัด บางคนสามารถกลับมาฟื้นตัวได้แต่บางคนกลับสูญเสียความสามารถบางอย่างไปอย่างถาวรและบางชีวิตก็จากไปโดยที่เราไม่อาจย้อนเวลากลับไปแก้ไขอะไรได้ ทุกเหตุการณ์เหล่านั้นไม่ได้เป็นเพียง “ข้อมูล” แต่เป็น “เรื่องราวของชีวิต” ที่สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างบางอย่างในระบบการดูแล เป็นความจริงที่กระทบจิตใจ และเป็นแรงผลักดันที่ไม่อาจเพิกเฉยได้ ฉันเริ่มตั้งคำถามกับตัวเองว่า “ถ้าเรามองเห็นความผิดปกติบางอย่าง ส่งสัญญาณได้เร็วขึ้น อาจจะช่วยชีวิตพวกเขาได้หรือไม่ ?” “ถ้าเรามีเครื่องมือในการคัดกรอง จะลดความสูญเสียได้แค่ไหน ?” คำถามเหล่านี้กลายเป็น “แรงบันดาลใจ” ที่จุดประกายให้ฉันลุกขึ้นมาสร้างการเปลี่ยนแปลง

ฉันเริ่มพัฒนาแนวปฏิบัติในการประเมินผู้ป่วยเบื้องต้น เพื่อคัดกรองกลุ่มเสี่ยงต่อภาวะโรคหลอดเลือดสมอง (Stroke) หลังผ่าตัด โดยอาศัยทั้งหลักฐานเชิงประจักษ์และประสบการณ์จากหน้างานจริง นำมาหลอมรวมเป็นเครื่องมือที่สามารถใช้ในการปฏิบัติงานได้จริงในบริบทของหน่วยงาน จุดกำเนิดของโครงการนี้ไม่ได้เกิดขึ้นจากความคิดที่ต้องการพัฒนางานเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจาก “หัวใจของการดูแล” ที่ต้องการให้ผู้ป่วย

ทุกคนได้รับโอกาสที่ดีที่สุด ฉันเริ่มต้นจากการรวบรวมประเด็นปัญหา วางแผน สังเคราะห์รูปแบบกระบวนการทำงาน เขียนโครงการขึ้นอย่างเป็นระบบ และทดลองใช้ในหน่วยงานของตนเอง ปรับปรุงจากข้อจำกัดที่พบและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากเสียงสะท้อนของทีมสหสาขาวิชาชีพ ทุกขั้นตอนเต็มไปด้วยความท้าทาย แต่ในขณะเดียวกันก็เต็มไปด้วยความหมายเมื่อเวลาผ่านไปผลลัพธ์เริ่มปรากฏให้เห็นผู้ป่วยได้รับการคัดกรองเร็วขึ้น ความเสี่ยงถูกระบุได้ชัดเจนตั้งแต่ระยะเริ่มต้น การดูแลมีความเป็นระบบและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น สิ่งที่ดีงามที่สุดไม่ใช่เพียงตัวเลขหรือผลลัพธ์เชิงสถิติแต่คือ “รอยยิ้มของผู้ป่วย” ที่ได้รับการช่วยเหลือได้ทันเวลา นอกเหนือจากความปลอดภัยของผู้รับบริการ ยังมีผลลัพธ์ที่สะท้อนให้เห็นในเบื้องต้นของผู้ให้บริการ ซึ่งก็คือ “ทีมผู้ให้การดูแล” ไม่ว่าจะเป็น ความมั่นใจของทีมงานที่มีเครื่องมือในการตัดสินใจวางแผนช่วยเหลือ ป้องกันอันตรายจากภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ป่วยหรือผู้รับบริการนั่นเอง และเหนืออื่นใด คือ “ความหวัง” ที่ถูกส่งต่อจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง

จากจุดเริ่มต้นเล็ก ๆ ในวันนี้ฉันแน่วปฏิบัติได้กลายเป็นต้นแบบให้กับหน่วยงานข้างเคียงเกิดการขยายผล นำไปปรับใช้ในบริบทอื่น ๆ และสร้างผลกระทบในวงกว้างเกินกว่าที่เคยคาดคิดไว้ ฉันไม่ได้มองว่านี่คือ “ความสำเร็จส่วนบุคคล” แต่คือ “ความสำเร็จของการไม่ละเลยสิ่งเล็ก ๆ” คือพลังของความใส่ใจต่อการตั้งคำถาม และการลงมือทำอย่างจริงจังในทุกประสบการณ์ที่ได้พบเจอไม่ว่าจะเป็นความสูญเสีย ความผิดหวัง หรือความสำเร็จ ล้วนหล่อหลอมให้ฉันตระหนักว่า **“งานของเราไม่ใช่เพียงแค่การรักษา แต่คือการปกป้องคุณค่าของชีวิต”** และแรงบันดาลใจที่แท้จริง ไม่ได้มาจากสิ่งที่ยิ่งใหญ่เสมอไป แต่มักเริ่มต้นจาก “ความใส่ใจเล็ก ๆ” ที่เราไม่มองข้ามหากวันนั้นฉันเลือกที่จะมองผ่านเรื่องราวทั้งหมดนี้คงไม่เกิดขึ้นแต่เพราะฉันเลือกที่จะ “หยุดดู” เลือกที่จะ “ตั้งคำถาม” และเลือกที่จะ “ลงมือทำ” จึงทำให้เกิดผลงานชิ้นหนึ่งที่ไม่เพียงเปลี่ยนแปลงวิธีการดูแลแต่ยังเปลี่ยนแปลงชีวิตของผู้คนอีกมากมายความภาคภูมิใจที่แท้จริงไม่ใช่รางวัลหรือคำชื่นชม แต่คือการได้รู้ว่า สิ่งที่เราทำสามารถช่วยให้ใครบางคน **“มีโอกาสได้มีชีวิตต่อไป”** และนั่นคือแรงบันดาลใจที่ยังคงผลักดันให้ฉันก้าวต่อไปเพื่อให้ทุกชีวิตที่อยู่ในความดูแลได้รับความช่วยเหลืออย่างทันท่วงที และมีคุณค่าอย่างแท้จริงด้วยหัวใจของการดูแล...

คุณค่าของชีวิต...ไม่ได้ถูกกำหนดด้วยโชคชะตา แต่ถูกลิขิตขึ้นใหม่ทุกครั้งที่หัวใจของการดูแลไม่ยอมละเลยและยังคงเลือก **“ยืนอยู่ตรงนั้น”** เพื่อใครอีกคน...เพราะ **“งานของเราไม่ใช่เพียงแค่การรักษา แต่คือการปกป้องคุณค่าของชีวิต”**